

SEUTUFOORUMI 6.6.2023
KUNTAYHTYMÄMALLI

Palvelut

Hallinto

Taloudenohjaus

Valmistelun eteneminen

KPMG:n vertailu ote

Liitteet KPMG:n vertailu

PALVELUT

Laajuus ja yhteistoiminta-alueen yhtenäisyys ovat elinvoimatehtävän näkökulmasta hyvin perusteltuja. Kuntayhtymään voi liittyä jäseneksi uusia jäseniäkin.

Työvoiman
määrä Lapissa
kunnittain
vuonna 2020

Lappian esityksessä mukana on 11 kuntaa.
Se on yli puolet Lapin kunnista.

Työvoiman määrä esitetyllä alueella on yli 34.000.
Se on 43 % Lapin työvoiman määrästä.

Kunta	Työvoima
Enontekiö	862
Inari	3 367
Kemi	8 670
Kemijärvi	2 778
Keminmaa	3 572
Kittilä	3 411
Kolari	1 846
Muonio	1 054
Pelkosenniemi	396
Pello	1 241
Posio	1 178
Ranua	1 427
Rovaniemi	30 693
Salla	1 373
Savukoski	467
Simo	1 150
Sodankylä	3 923
Tervola	1 226
Tornio	9 679
Utsjoki	559
Ylitornio	1 512
Lappi	80 384

TYÖVOIMAPALVELUIDEN TUOTTAMINEN

PAIKALLISESTI, YLIKUNNALLISESTI, MAAKUNNALLISESTI

KUNTAKOKOHTAISET ASIAKASPALVELUT YHDENVERTAISESTI

Kuntakohtaiset yksiköt, alaisuudessa myös Pointti jokaisessa kunnassa

Palvelut järjestetään siten kuin laki työvoimapalveluista edellyttää

Julkisia työvoimapalveluja tarjotaan asiakkaiden henkilökohtaisena palveluna ja omatoimisesti käytettävänä palveluina (4 §).

Henkilökohtaiset palvelut, sähköiset henkilökohtaiset palvelut, videoneuvottelut, digipalvelut (lis. myöh.)

Työnhakijan palveluprosessit hoidetaan Laki 4 luku mukaisesti

Asiakaspalvelu ajanvarauksella, alkuhaastattelut 5 arkipäivän kuluessa.

Työllisyyspalveluiden tehtävät ja resurssit, kuntakohtainen tarve ja sovittavassa laajuudessa.

Palvelut tolsiin kuntiin ja työllisyysalueen ulkopuolelle laskutusperiaatteella, valmius on.

YHTEISET TOIMINNOT JA PALVELUT

Työllisyysalueen kuntien alueella yhteinen palvelutuotanto.

Palveluväylät yhteisiin palveluihin

Tarjotaan puitteet ja yhteistoiminta-alusta palvelutuotantoon.

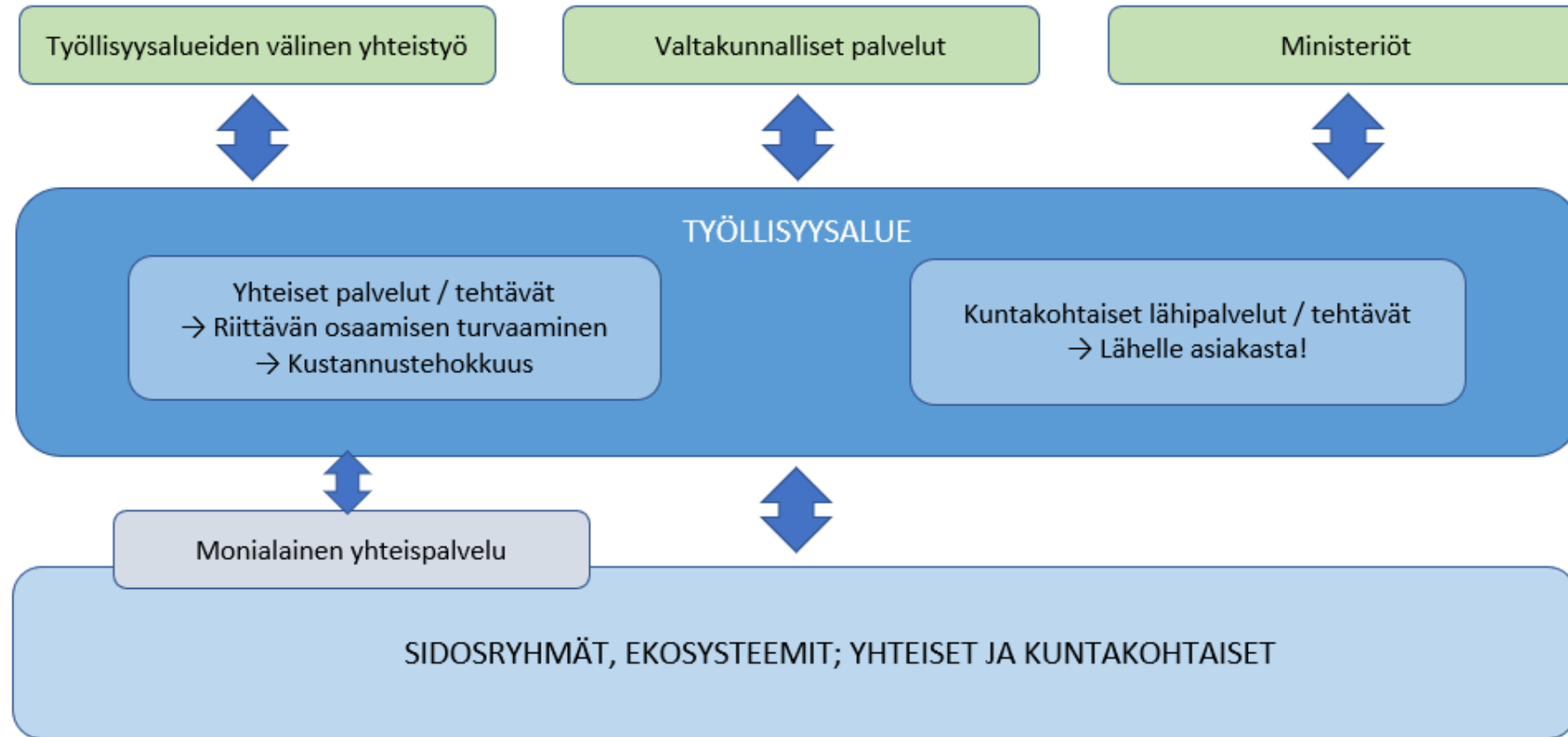
Maksuliikennepalvelut määräajassa.

MAAKUNNALLISTEN PALVELUIDEN VALMIUS

-TE-live
-KV-rekry

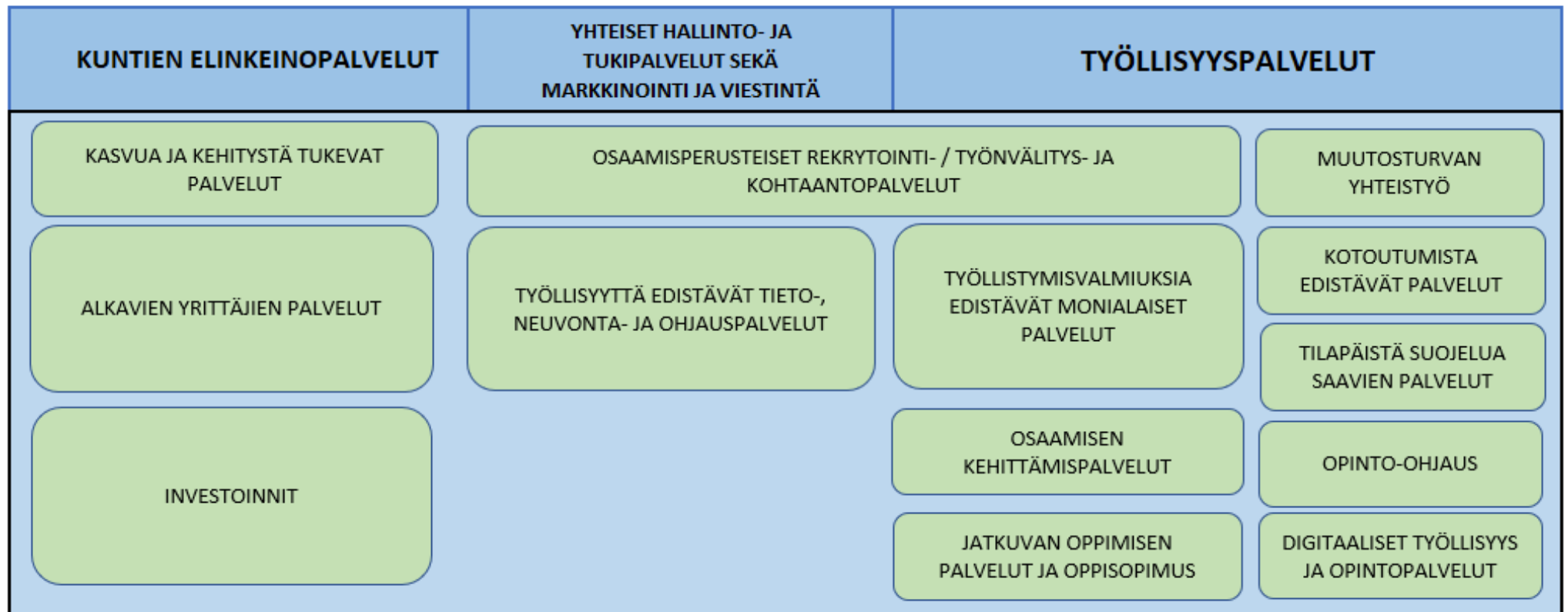
TYÖVOIMAPALVELUT KUNTAYHTYMÄSSÄ

TYÖLLISYYSALUE

Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on työttömien asiakkaiden työllistymisen tukeminen tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia työvoima- ja yrityspalveluja, koulutuspalveluja sekä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sosiaali- ja terveystalveluja ja kuntoutuspalveluja.

Työllisyys- ja yrityspalveluiden sidospinta

Erityinen vahvuus, Kuopiossa on edistynyt tapa ja tämä on vielä edistyneempi !

Sama työnantaja, jolloin virkoja ja tehtäviä tai oikeuksia järjestelmiin voidaan yhdistää.

Muutoksessa syntyy tiivis yhteistyö työllisyyspalveluiden ja osaamispalveluiden välille.

Yhdistelmäviratkin ovat mahdollisia. (Työvoimapalvelujen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut Laki 120 §., Osaamispalveluiden tietojärjestelmät.)

Muutoksella haetaan erityistä hyötyä asiakaspalveluun ja vahvaa synergiaetua.

Ohjauksen toimintamallia vahvistetaan. Työvoimapalveluissa toimivaa henkilöstöä perehdytetään koulutuksen ohjauspalveluiden toteuttamiseen.

KUNTAYHTYMÄMALLISSA TAVOITTEET TÄYTTYVÄT

-Asiakaslähtöisyys

-Vahvat lähipalvelut

-Tiivis yhteys elinvoimaan, elinkeino- ja yrityspalveluihin ja osaamispalveluihin
TE-toiminnan ja osaamispalveluiden verkostot saman katon alle

-Uudet digitaaliset ratkaisut, valmius siihen on hyvä;
esim. osaamiskartoitukset Kuopion tapaan / Foredata

-Osaamisen varmistaminen ja osaavan työvoiman tarjonta/saatavuus, koulutuksen ja
osaamispalveluiden tarjonnan saatavuus ”

-Vaikuttavuus ja kustannustehokkuus

-Yhteinen tavoitemäärittely kuntien ja kumppaneiden ja kuntaekosysteemien kanssa

KUNTAYHTYMÄMALLI JA HALLINTO

Kuntayhtymä

Kuntayhtymä on kuntien yhteistoiminnan muoto, jonka kunnat voivat perustaa yhteisiä tehtäviään varten.

Kuntayhtymä perustetaan jäsenkuntien valtuustojen hyväksymällä perussopimuksella, ja kuntayhtymä hoitaa jäsenkuntiensa puolesta perussopimuksensa mukaisia tehtäviä (Kuntalain 55.1 §).

Kuntayhtymä on jäsenkunnistaan erillinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa (Kuntalain 55.2 §).

Läntisen Lapin kuntien alueella toimii valmiiksi hyvin hoidettu kuntayhtymä Lappia kuntien elinvoiman kehittäjänä.

Lappialla on jo toimintaa omistajakuntia laajemmalla koko Lapin alueella ja tiivistyvä yhteistyö koko läntisessä Lapissa

Lappialla on käytössä valtuustomalli.

KUNTAYHTYMÄMALLI

Kuntien yhteistoiminnassa on kyse lakisääteisten tehtävien järjestämisestä yhdessä kuntalain mukaisin yhteistoiminnan muodoin.

Kun toimitaan yhteistoiminnassa kuntalain esittämällä tavalla, järjestämisvastuullisen työvoimaviranomaisen eli kuntayhtymän tehtävänä on kuntalain 8 §:n mukaisesti;

- vastata palveluiden **yhdenvertaisesta saatavuudesta ja tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä**
- tuottamistavasta ja tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.
- TE24 -uudistusta koskeva lainsäädäntö lähtee siitä tavoitetilasta, että työvoimapalvelut järjestetään alueellisesti

Itse palveluiden toteuttamiseen taas lainsäädäntö jättää järjestämisvastuussa olevalle taholle vapautta päättää ja sopia palveluiden tuottamisen tavoista ja työnjaosta myös tarvittaessa kuntakohtaisesti.

KUNTAYHTYMÄMALLI

Sopimukset viranomaistehtävän hoitamisesta perussopimuksessa

Kuntayhtymä sopii työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä (sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta).

Tehtävät siirtyvät virkavastuulla kuntayhtymän hoidettavaksi.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 13 §

”Palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa on otettava huomioon yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien toiminta, työllisyysalueen väestörakenne, asiakkaiden palvelun tarve sekä muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet.

Sen estämättä, mitä kuntalain 8 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä voi sopia tässä laissa tarkoitetun työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä noudattaen, mitä kuntalain 54 §:ssä säädetään sopimuksesta viranomaistehtävän hoitamiseksi.”

KUNTAYHTYMÄN PERUSSOPIMUSTA TÄYDENNETÄÄN

Kuntayhtymän perussopimuksessa on sovittu ja sovitaan kuntayhtymän tehtävistä.

Muutoksessa kuntayhtymään siirtyy järjestämisvastuu, perustetaan uusi toimielin sekä uusi palvelualue, joka hoitaa työllisyysalueen tehtäviä sekä jakautuu kuntakohtaisiin yksiköihin hoitamaan kuntakohtaisia työvoimapalveluasioita

Perussopimus on täydennettävissä työvoimapalveluiden muutoksessa tehtävien osalta mm.;

- 8 §:ssä tarkoitetun järjestämisvastuun siirtymisestä kuntayhtymälle
- uusista toimielimistä sekä niiden tehtävistä, päätösvallasta ja koollekutsumisesta
- perusteista, talousarvion ja taloussuunnitelman käsittelystä sekä kuntien vaikutusmahdollisuuksista
- talouden ja toiminnan seurantajärjestelmästä ja raportoinnista jäsenkunnille
- jäsenkuntien on perusteltua sopia esimerkiksi investointien rahoittamisen
- menettelystä, jolla kuntayhtymän TE-palveluita hoitavan kuntakohtaisen yksikön alijäämä katetaan

PERUSSOPIMUKSEN VALMISTELUPROSESSIN AIKATAULUUN ON VARAUDUTTU

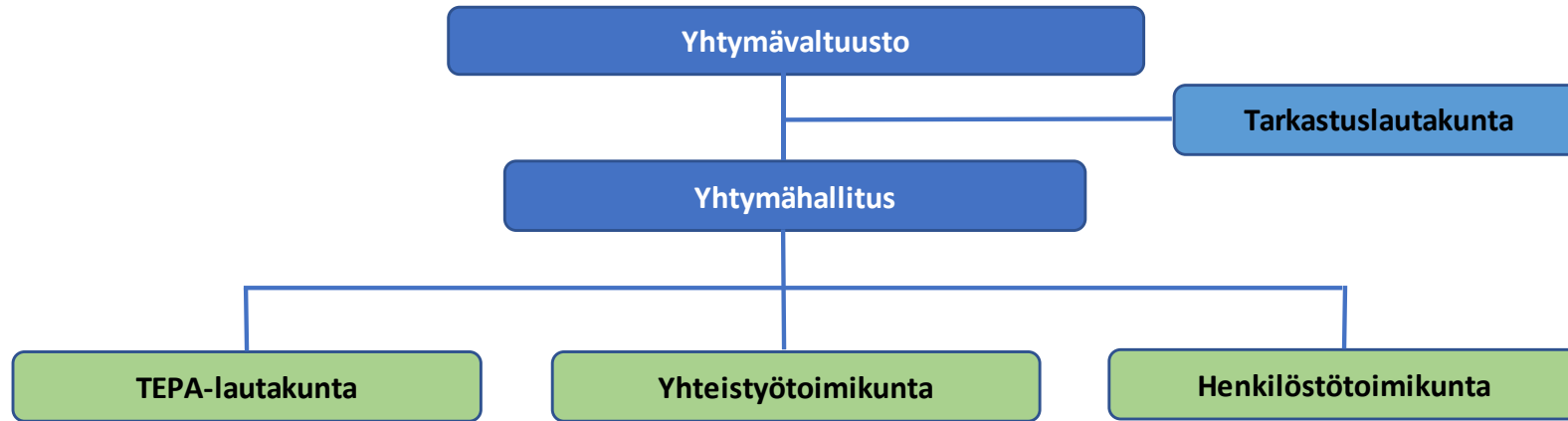
KUNTAYHTYMÄMALLI

Uudet kunnat ja järjestämisvastuun siirto

- Uudet kunnat voidaan ottaa jäseneksi ilman peruspääomasijoituksiakin.
- Tällöin perussopimuksessa todetaan, että ne käyttävät vain TE-palveluja.
- Kunta saa valtuustosta paikan ja osallistuu vain TE-palveluiden päätöksentekoon.
- Perussopimukseen kirjataan jäsenyys TE-lautakuntaan.
- Kyseiset kunnat eivät osallistu ammatillisen koulutuksen päätöksentekoon.
- Valtuuston kokoukset hoidetaan listakäsittelynä.

KUNTAYHTYMÄ

Luottamuselinorganisaatio

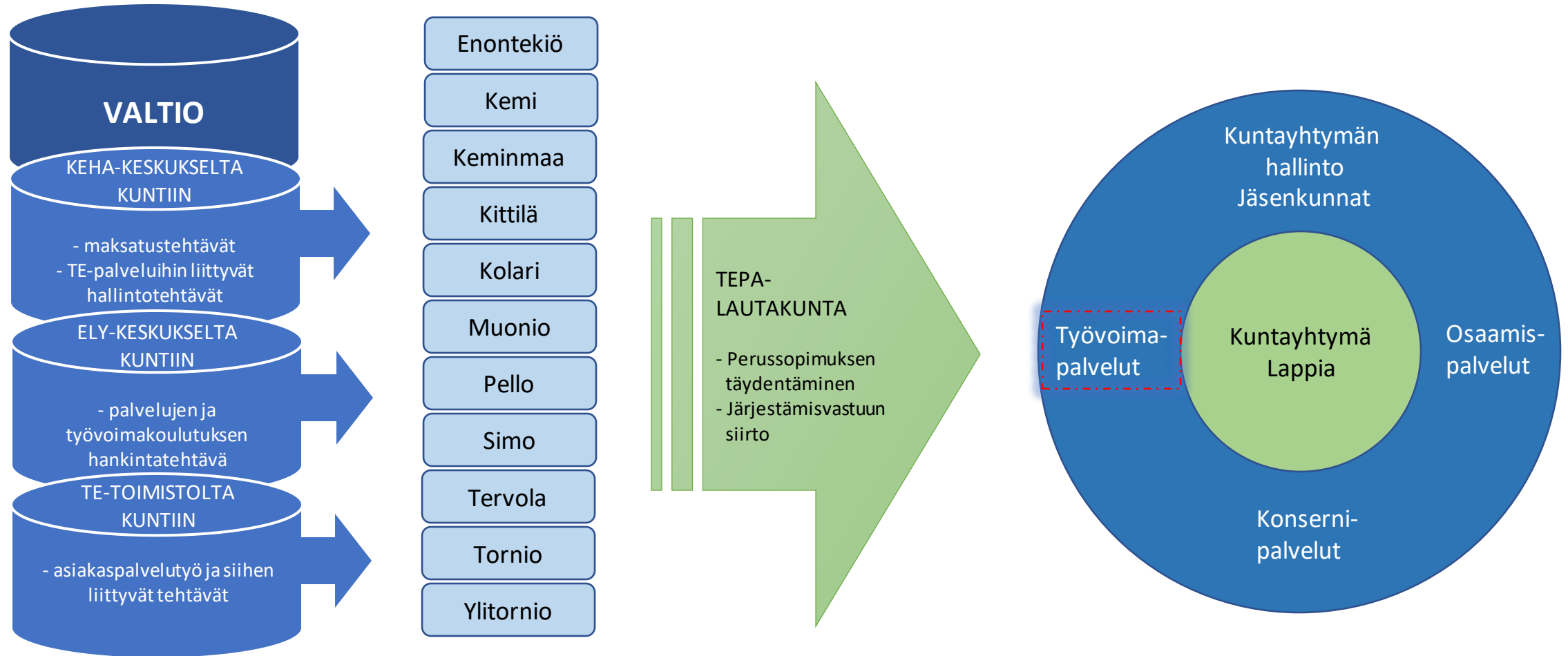
PERUSSOPIMUKSELLA

TEPA-LAUTAKUNNALLE TULEE TYÖVOIMAVIRANOMAISEN TEHTÄVIEN HOITAMINEN
SEN PÄÄTÖKSISTÄ MUUTOKSENHAKU TAPAHTUU LAIN 17 LUKU 145 § MUKAISESTI

PERUSSOPIMUS PITÄÄ OLLA HYVÄKSYTTYNÄ KAIKISSA VALTUUSTOISSA ENNEN
KUIN ILMOITUS MINISTERIÖÖN LÄHTEE LOKAKUUSSA.
SEN EI TARVITSE OLLA SIINÄ VAIHEESSA LAINVOIMAINEN.

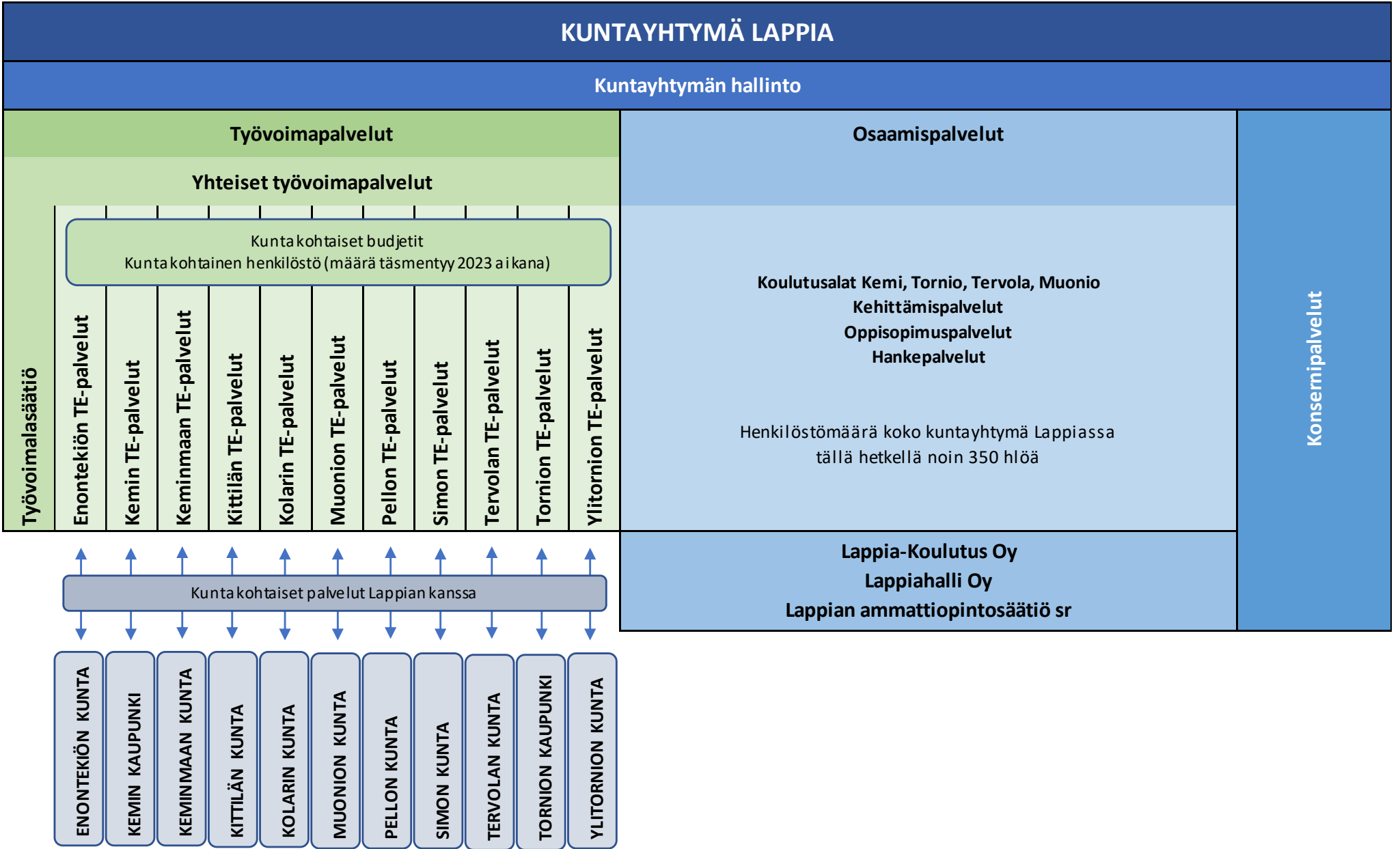
TE-PALVELUT 2025

JÄRJESTÄMISVASTUUN SIIRTÄMINEN KUNTAYHTYMÄ LAPPIALLE

TEPA-verkoston toimijat

KUNTAYHTYMÄMALLI

KUNTIEN VASTUUT

Järjestämisvastuun siirtämisessäkin perimmäinen vastuu on järjestämisvastuun siirtäneillä kunnilla.

Lainsäädäntö antaa mahdollisuuden organisoida ja sopia palveluiden tuottamistavoista kuntakohtaisesti.

Työvoimapalveluiden osalta muodostettaisiin ylikunnallisten ja kuntakohtaisten palvelujen yksiköt, joilla olisi kuntakohtainen rahoitusvastuu ja kuntakohtainen tulostulosvastuu ilman tappiontasausjärjestelmää ja kuntakohtainen alijäämän kattamisvelvoite.

Kuntakohtaisella rahoituksella katettaisiin yhteiset palvelut ja ylikunnalliset tehtävät sekä kuntakohtaisten tehtävien hoito.

Vuosittainen kuntakohtainen alijäämänkattamisvelvoite sopimuksissa on Kuntayhtymä Lappiassa selkeästi auki kirjoitettavissa. Lappialla on kehittynein laskenta ja raportointijärjestelmä tätä tukemassa reaaliaikaisesti kuukausittain kuntiin ja toimielimiin, palvelualue-, yksikkö- ja toimintotasolla.

Talouden hallinnan osalta Lappia pystyy tarjoamaan parhaimmat puitteet.

Kuntayhtymä on velaton ja sen tase on yli 13 miljoonaa ylijäämäinen. Se on vakaa pohja kuntalain näkökulmasta yhteistoiminta-alueeksi, mutta kuntayhtymän varallisuutta ei käytetä TE-toiminnan tukemiseen.

Tarvittaessa investoinnit kuntakohtaisiin yksiköihin ja niiden vastuualueelle tehtäisiin kuntien omista taseista ja rahoituksella.

SIIRTYVÄ HENKILÖSTÖ

JÄRJESTÄMISVASTUUN SIIRTYMINEN KUNTAYHTYMÄLLE

Siirtyvän henkilöstön osalta noudatetaan henkilöstöä sitovan virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä siirtoajankohtana voimassa olevan työ- ja virkaehtosopimuksen sopimuskauden loppuun eli 28.2.2025 saakka.

Sen jälkeen siirrytään soveltamaan kunta-alan yleistä työ- ja virkaehtosopimusta (KVTES) ja muiden sopimusehtojen lisäksi myös palkat määräytyvät sen mukaan.

Kuntayhtymä perustaa siirtyvän toiminnan edellyttämät virat. Työtä tehdään virkasuhteessa, mikäli tehtäviin sisältyy julkisen vallan käyttöä.

Kuntayhtymä työnantajana määrittelee ja tiedottaa palvelussuhteen ehtoihin ja käytäntöihin (esim. monipaikkaisuus, etätyö) liittyvistä asioista.

TIETOHALLINTO JA DIGIASIAT KUNTAYHTYMÄLLÄ ON VAHVA KOMPETENSSI

Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut koskien TE-palveluita pysyvät edelleen KEHA-keskuksessa.

Digitaalisia palveluja kehitetään

- Palvelutarpeiden kartoitus, oman tilanteen kuvaukset, osaamiskartoitukset
- Oppimisalustat, koulutukset ja valmennukset
- Foredata, Osaamisperustainen työnhaku, Matchmakin –alusta
työnhakijoiden osaaminen vs. työpaikat
- Opinto-ohjaajien palvelu

Lappialla on tarjota laadukkaat ja tietoturvalliset tietoverkot, toimivat ja modernit järjestelmät sekä ohjelmistot sekä myös osaava ja asiakaspalvelutaitoinen tietohallinnon henkilöstö TE-palveluiden työntekijöiden tueksi. Lappian sisäisessä tietoliikenneverkossa laitteet on mahdollista kytkeä langallisesti tai langattomasti kaikissa Lappian toimipisteissä.

Lapiassa tietoturva on meille tärkeä asia, jonka vuoksi laitteiston elinkaaria seurataan tarkasti, laitteistoja uusitaan säännöllisesti ja myös mahdollisia laitteistojen tietoturvapäivityksiä päivitetään välittömästi niiden julkistuksen jälkeen.

Lappian tietoverkkoa on mahdollista laajentaa uusilla toimipaikoilla olemassa olevaa verkkoa hyödyntäen. Mahdollisten uusien toimipisteiden tietoliikenneyhteydet toteutetaan ensisijaisesti valokuidulla.

Olemassa oleva verkko mahdollistaa uusien toimipisteiden ja toimintojen toteuttamisen omana verkkosegmenttinään, jolloin liikenne voidaan halutessaan pitää erillään eri toimintojen välillä.

TIETOHALLINTO JA DIGIASIAT

Lappian tietohallinnossa työskentelee tällä hetkellä kymmenen henkilöä. Palveluiden laajentuessa resurssia voidaan lisätä. IT-tukea voidaan antaa tarvittaessa lähitukena ja etäyhteyksin.

Lappian tietohallinnon ylläpidossa on tällä hetkellä noin 2 000 tietokonetta ja noin 70 palvelinta. Tietoliikenneverkkoa ylläpidetään lähes 300 laitteella. Käyttöjärjestelmät ja ohjelmistot ylläpidetään keskitetysti. Lappian käyttäjät voivat myös asentaa lisäohjelmistoja itsepalveluportaalista.

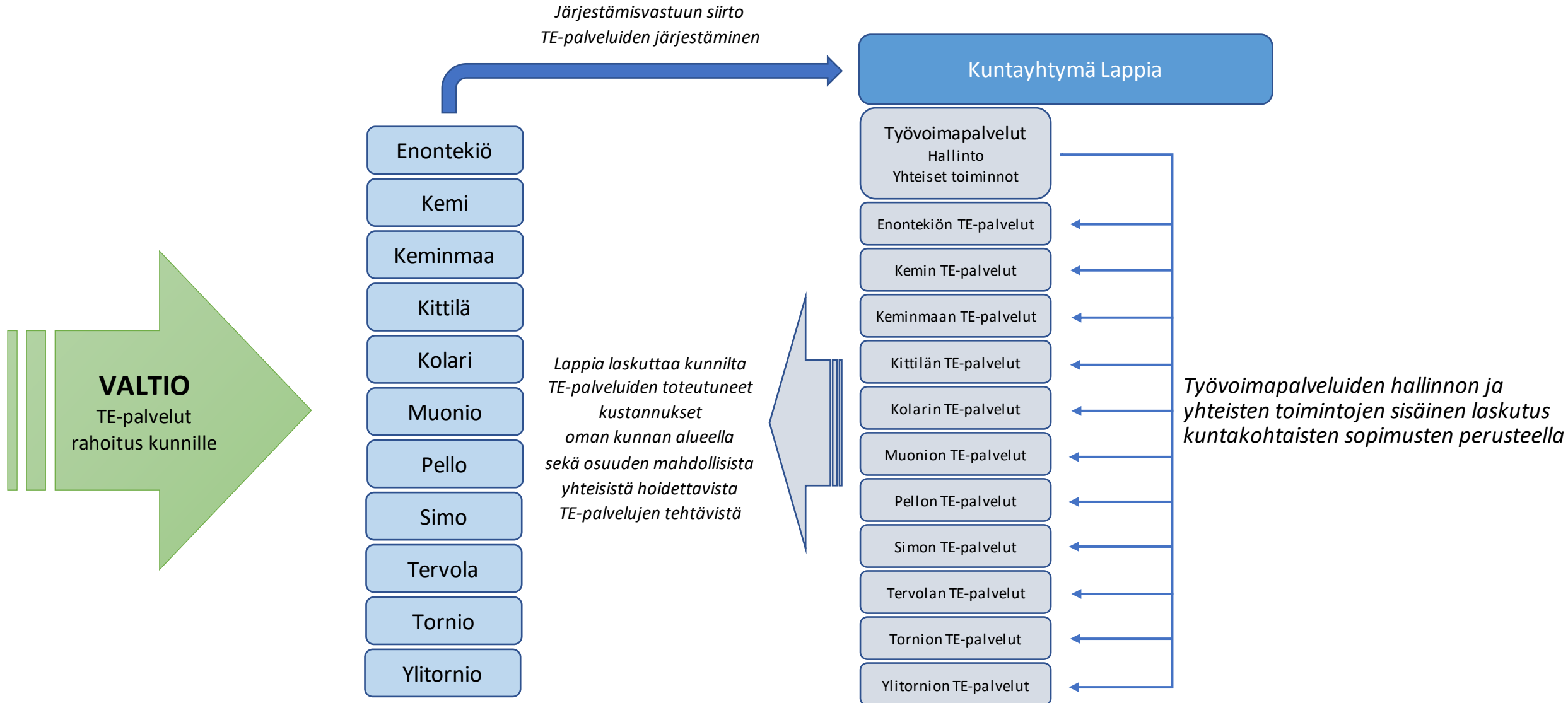
Lappiassa on käytössä etätyön mahdollistavat tehokkaat ja tietoturvalliset järjestelmät ja ohjelmistot.

Lappiassa toimii tietosuoja- ja tietoturvyöryhmä, jonka tehtävänä on valmistella ja ohjata tietosuojan ja tietoturvan käytännön toteutusta ja kehittämistoimenpiteitä sekä niihin liittyvää riskienhallintaa kuntayhtymän hallituksen hyväksymien tietoturva- ja tietosuojaperiaatteiden mukaisesti. Lappian tietoturvaa ja tietosuoja-asioita kehitetään jatkuvasti nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi.

Lappian IT-laitehankinnat hoidetaan keskitetysti Lappian tietohallinnon kautta. Lappialla on säännöllisesti kilpailutetut hankintasopimukset ja laaja toimittajaverkosto.

TYÖVOIMAPALVELUT

Talouden ja hallinnon rakenne

TYÖVOIMAPALVELUIDEN LASKENTATOIMEN TULOSYSIKKÖRAKENNE

KUNTAYHTYMÄ LAPPIA		
PALVELUALUETASOT	Kuntayhtymän hallinto Konsernipalvelut Osaamis- ja työelämäpalvelut	
PALVELUYKSIKKÖTASOT Kuntakohtaiset talousyksiköt	Työvoimapalvelut (TE-toimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin siirtyvät tehtävät)	Enontekiö Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
	Kemi Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut	Keminmaa Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
	Kittilä Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut	Kolari Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
	Muonio Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut	Pello Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
	Simo Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut	Tervola Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
	Tornio Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut	Ylitornio Henkilöasiakaspalvelut Kotoutujan palvelut Aloittavan yrittäjän palvelut Työnantaja- ja yrityspalvelut
KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖT	Lappian työvoimalasäätö Lappia-Koulutus Oy Lappiahalli Oy Lappian ammattiopintosäätö sr	

ALUSTAVA TYÖVOIMAPALVELUIDEN LASKENTARAKENNE LASKENTAJÄRJESTELMIIN

OSA 1/2

KUNTAYHTYMÄ LAPPIA

Työvoimapalvelut (TE-toimistoista, ELY-keskuksista ja KEHA-keskuksesta kuntiin siirtyvät tehtävät)

Kemi

Henkilöasiakaspalvelut

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut

Työnhakijaksi ilmoittautuminen ja työnhakijan palveluprosessi

Työttömyysturvatehtävät

Ammatinvalinta- ja uraohjaus

Ammattiosaamista lisäävä valmennus

Työelämävalmiuksia parantava valmennus

Kuntouttava työtoiminta (lausunnot)

Asiantuntija-arviointien ja koulutuskokeilujen järjestäminen

Muutosturvan asiakastyö

Harkinnanvaraiset kulukorvaukset

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset

Ammatillinen työvoimakoulutus

Palkkatuki

Kulukorvaukset TE-palveluihin osallistumisesta

Tehtävät liittyen työttömyysetuudella tapahtuvaan omaehtoiseen opiskeluun, lyhytkestoiseen opiskeluun ja sivutoimiseen opiskeluun

Työllistymistä edistävä monialainen

yhteispalvelu

Työkykykoordinaattorin tehtävät

Asiakasohjaus Työkanava Oy:n asiakkaaksi

Kotoutujan palvelut

Kotoutujan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut

Kotoutujan palveluprosessi työllisyyspalveluissa

Kotoutumiskoulutukset ja kielitaitoa vahvistava koulutus

Kotoutujan omaehtoinen koulutus

ALUSTAVA TYÖVOIMAPALVELUIDEN LASKENTARAKENNE LASKENTAJÄRJESTELMIIN

OSA 2/2

Aloittavan yrittäjän palvelut

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut

Yrityksen perustamisneuvonta

Starttiraha

Valmennus- ja koulutuspalvelut

Työnantaja- ja yrityspalvelut

Työnantaja- ja yrityskäynnit

Työpaikkailmoitukset (Suomi/EU/ETA)

EURES-palvelu

Työväilytys: ehdokashaku, työtarjoukset, rekrytointitilaisuudet ja kampanjat

Yhteishankintakoulutukset (RekryKoulutus, Täsmäkoulutus, Muutosturvakoulutus)

Palkkatuki

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työkokeilu

Vuorotteluvapaalain soveltaminen

Muutosturvatehtävät

Keminmaa

Muonio

Pello

Simo

Tervola

Tornio

Ylitornio

Muut kunnat

Konsernipalvelut

KUNTAYHTYMÄMALLI

HANKINTA-ASIAT

SIIRTYVIEN SOPIMUSTEN HALTUUNOTTO

TE2024-palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä Lappialle, sopimushallinnan ja hankintatoimen haltuun ottaminen hoidetaan ammattitaitoisesti.

SYNTYY MERKITTÄVÄ HANKINTAYHTEISTYÖ, YHTYMÄMALLISSA LAAJIN

Hankintapalvelut ohjaa ja koordinoi kuntayhtymän hankintatointa siten, että hankinnoissa saavutetaan kokonaistaloudellisia säästöjä ja hankintaprosessi on ammattitaitoista sekä vastuultaan selkeä.

SYNTYY MERKITTÄVÄ INHOUSE-RAKENNE, TARVITTAESSA HYÖDYNNETTÄVISSÄ

KUNTAYHTYMÄMALLI

TE2024-UUDISTUS KUNTAPÄÄTTÄJILLE JA PÄÄTÖKSENTEKO

LAPPIALLA ON VALMIUS VALMISTELLA PERUSSOPIMUSLUONNOS LAUSUNNOILLE KUNTIIN TULEVAN ELOKUUN LOPUSSA.

PERUSSOPIMUS PITÄÄ OLLA HYVÄKSYTTYNÄ KAIKISSA VALTUUSTOISSA ENNEN KUIN ILMOITUS MINISTERIÖÖN LÄHTEE LOKAKUUSSA.
SEN EI TARVITSE OLLA SIINÄ VAIHEESSA LAINVOIMAINEN.

KUNTAYHTYMÄMALLI EI OLE SIDOTTU TILARATKAISUIHIN.

LÄHTÖTILANTEET TULISI KÄYDÄ KUNNITTAIN LÄPI

- Verkostot
- Kuntien TE-henkilöstö
- Valtion TE-henkilöstö
- Kuntien ekosysteemipalvelut
- Siirtyvät tietojärjestelmät
- TE-palveluiden kokonaisrahoitus

KUNTAYHTYMÄMALLI

TAVOITTEET

UUDISTUKSEN TAVOITTEET
TYÖLLISYYSTRATEGIAT
PALVELUVERKKOSTRATEGIAT

TOIMEENPANOSUUNNITELMAT

PALVELUSSUUNNITELMAT
HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT
TALOUSSUUNNITELMAT
HALLINTO JA JOHTAMISRAKENNE
PALVELUSOPIMUKSET

VALTUUSTOJEN HYVÄKSYNNÄT

PERUSSOPIMUKSET
SUUNNITELMAT;
RESURSSIT, PALVELUIDEN TUOTTAMINEN, TOIMIPISTEET, YHTEISTYÖ, RAKENNEMUUTOS VARAUTUMINEN?

KUNTAYHTYMÄMALLI

TÄLLÄ HETKELLÄ TULISI OLLA ORGANISOITUNEENA SUUNNITTELUTYÖRYHMIIN

ESITYS TYÖRYHMISTÄ

Työnvälitys ja yritysten palvelut

Monialaiset palvelut

Asiakkaiden palveluprosessit

Nuorten palvelut

Osaaminen ja koulutus

Kotoutuminen ja maahanmuutto

TULEE TEHDÄ AIKATAULUTETTU TYÖSUUNNITELMA

Soveltuvuus

Soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvän yhteistoiminnan hallinnolliseksi ratkaisuksi

Soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvän yhteistoiminnan hallinnolliseksi ratkaisuksi.

Toteutettavuus ja riskit

Edellyttää uudesta yhteisestä toimielimisestä sopimista sekä muutoksia organisaatioon. Riskinä mm. näkemyserot vastuukunnan valinnassa ja osapuolten eri intressien sovittaminen.

Edellyttää muutoksia perussopimukseen ja hallintoon. Riskinä mm. perussopimusmuutosten aikataulu ja mahdolliset muut muutospaineet sekä osapuolten eri intressit.

Kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus

Kansanvaltaisuuden osalta muiden mukana olevien (kuin vastuukunnan) näkökulmasta nähty haastavaksi. Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa ja vastuukunnan hallintosäännössä voidaan kuitenkin rajata vastuukunnan vaikutusmahdollisuuksia järjestämis- ja tuottamisratkaisuja koskevaan päätöksentekoon.

Kuntayhtymässä jäsenkunnat ovat ohjauksen osalta lähtökohtaisesti tasavertaisemmassa asemassa (verrattuna vastuukuntamalliin). Tämä edellyttää kuitenkin, että omistajaohjauksen käytännön toteutustavat ovat toimivia.

Omistajaohjauksen toteuttamis- mahdollisuudet

Erityisesti vastuukunta voi toteuttaa omistajaohjaustaan vahvemmin (verrattuna kuntayhtymään). Riskinä muiden kuntien heikommin toteutuvat vaikutusmahdollisuudet.

Omistajaohjauksen toteutuminen usein koettu vaikeaksi (korostunut erityisesti sote-kuntayhtymissä).

Hallinnollinen tehokkuus

Konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat lähtökohtaisesti myös työllisyystehtävien hyödynnettävissä. Huomioitava toiminta-alueen laajenemisesta seuraavat tarpeet.

Konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat lähtökohtaisesti myös työllisyystehtävien hyödynnettävissä. Mikäli toimii jo alueellisesti, ovat tehtäväkentän laajenemisesta seuraavat muutostarpeet vähäisempiä.

Toiminnalliset synergiaedut

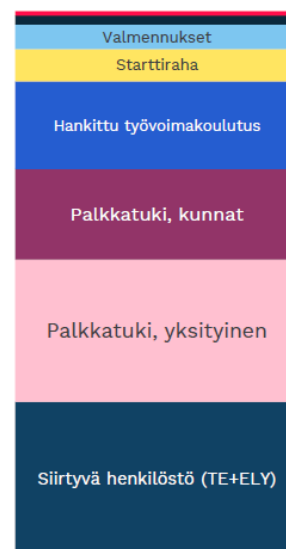
Etuja työllisyyden hoidon tehtävien ja vastuukunnan muiden palvelualueiden erityisesti sivistystoimen, kotouttamisen ja nuorisopalveluiden välisessä yhteistyössä. Huomioitava muille kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

Etuja työllisyyden hoidon ja kuntayhtymän koulutus- ja kehittämispalveluiden välisessä yhteistyössä. Huomioitava kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

TE-uudistus: palveluiden kustannukset

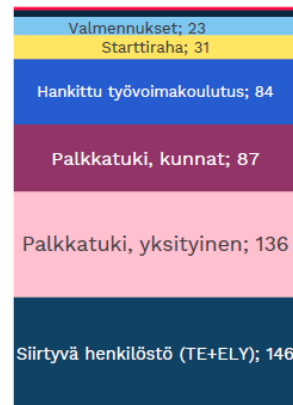
VM kehyspäättöksen
mukaan (kevät 2023):

**Siirtyvät kulut
yhteensä noin 670 m€**

Vuoden 2019¹⁾ toteuman
mukaan:

**Siirtyvät kulut
yhteensä noin 520 m€**

Siirtyvien
palveluiden
kulutaso tulee
nousemaan
viimeisimmistä
laskelmasta.

Hallituksen
esityksen mukaan
siirto tehdään
vuoden 2024
talousarvion
tiedoilla.

12

Kuntaliitto/Mehtonen/22.2.23

Lähde: TEM, VM Kehyspäättös (kevät 2023). Rahoituslaskelmat ja kustannustaso muuttuvat vielä uudistuksen edetessä ja tietopohjan tarkentuessa.

1) Vuosi 2019 on viimeinen vuosi ilman koronaepidemiaa, jolta on saatavissa toteumatietoa.

KUNTA
LIITTO

Pohjoista elinvoimaa!

Vastuukunta- ja kuntayhtymämalli kuntien yhteistoiminnan vaihtoehtoina

Kemi-Tornionlaakson
koulutuskuntayhtymä Lappia

5.6.2023

LUOTTAMUKSELLINEN

Tärkeä huomautus

Tärkeä huomautus

Tämä muistio on laadittu toimeksiantokirjeemme mukaisin ehdoin, ja se on tarkoitettu vain Lappia – koulutuskuntayhtymän ("Asiakas") hyväksi ja sisäiseen käyttöön työllisyysaluevalmistelun toteuttamiseksi, eikä Asiakkaalla ole oikeutta julkaista sitä tai luovuttaa sitä millekään muulle taholle. Muistiossa esitetyt näkemykset perustuvat tiettyihin saatuihin tietoihin ja vallitseviin olosuhteisiin sekä KPMG Oy Ab:n toimeksiannolle määriteltyyn sisältöön, eikä minkään kolmannen tahon tule luottaa niihin.

Edellä mainitun lisäksi kaikki tässä muistiossa esitetyt näkemykset perustuvat voimassaolevaan vero- ja muuhun lainsäädäntöön sen oikeudellinen ja hallinnollinen tulkinta mukaan lukien. Verolainsäädäntöön kohdistuu jatkuvasti muutoksia, joilla voi olla taannehtivia vaikutuksia ja jotka voivat johtaa lisääntyneeseen verorasitukseen, viivästysseuraamuksiin tai sanktioihin. Mikäli meille toimitetut tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia tai mikäli laki tai sen tulkinta muuttuu, esittämämme näkemykset voivat olla tilanteeseen soveltumattomia. Me emme vastaa neuvojemme päivittämisestä lain tai sen tulkinnan muutosten varalta tämän muistion päiväyksen jälkeen.

Tätä muistiota tai sen sisältöä ei saa käyttää mihinkään muuhun kuin edellä mainittuun tarkoitukseen ilman KPMG Oy Ab:n etukäteistä kirjallista suostumusta. Muistiota ei saa kopioida, siihen viitata tai sitä luovuttaa kokonaan tai osittain ilman etukäteistä kirjallista suostumustamme. Siinä määrin kuin vastuuta lain mukaan voi rajoittaa, emme hyväksy työhöemme tai muistioomme liittyen vastuuta mitään kolmatta tahoa kohtaan.

Tämän muistion sisältö perustuu julkisesti saatavilla olevaan tietoon sekä tietoon, jonka Asiakas on meille toimittanut. Muistiossa on huomioitu saamamme tiedot muistion päiväykseen saakka, emmekä ole huomioineet päiväyksen jälkeen ilmeneviä seikkoja. Laatiessamme muistiota olemme olettaneet ja luottaneet siihen, että muistion laatimiseksi Asiakkaalta ja julkisista lähteistä saamamme tiedot ovat olleet riittäviä ja oikeita, emmekä ole erikseen varmistaneet tietojen oikeellisuutta tai täydellisyyttä. Asiakas hyväksyy sen, ettei KPMG Oy Ab ole vastuussa, mikäli työemme suorittamiselle olennaista tietoa evätään tai salataan meiltä taikka esitetään meille väärin.

Muistiomme ei sisällä sijoitussuositusta, arvonmäärittystä taikka suositusta ryhtyä tiettyyn liiketoimeen tai tehdä muita päätöksiä, ellei tässä muistiossa nimenomaisesti toisin todeta. Kaikkien muistion saaneiden tahojen tulee itse suorittaa kaikki sellaiset tarkastukset ja selvitykset, jotka ne katsovat tarpeelliseksi tehdäkseen itsenäisen päätöksen mihin tahansa liiketoimeen ryhtymisestä tai muistion aihepiiriin liittyvien muiden ratkaisujen tekemisestä.

Sisällys

01	Tausta ja tarkoitus	4
02	Vaihtoehdot kuntien yhteistoiminnalle ja juridiset reunaehdot	7
03	Vaihtoehtoihin liittyviä tunnistettuja vahvuuksia ja heikkouksia	14

01

Tausta ja tarkoitus

Toimeksiannon tausta ja tarkoitus

Toimeksiannon tausta:

Kemi-Tornion, Tornionlaakson ja Tunturilapin alueille tulee löytää tarkoituksenmukaisin ja kaikkia osapuolia tyydyttävä malli yhteistoiminnasta sopimiseksi. Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia (jäljempänä ”Lappia” tai ”Tilaaja”) on pyytänyt päätöksenteon ja osapuolten keskustelun tueksi kiireaikataululla ylätasoin vertailua hallinnollisen järjestämisen vaihtoehtoista (vastuukuntamalli – Lappia -kuntayhtymämalli).

Toimeksiannon sisältö:

Toimeksiannossa laaditaan selvitys ja ylätasoin vertailu kahdesta tunnistetusta vaihtoehtosta kuntien yhteistoiminnalle (vastuukuntamalli, Lappia -kuntayhtymä), jossa huomioidaan:

- keskeiset juridiset reunaehdot sekä päätöksenteko vaihtoehtokohtaisesti ja
- vaihtoehtoihin liittyviä tunnistettuja pääasiallisia vahvuuksia / heikkouksia.

Työ ei sisällä taloudellista eikä verotuksellista arviointia vaihtoehtoihin liittyvistä vaikutuksista. Työ on toteutettu asiakkaan pyynnöstä kiireaikataululla ja ns. toiminnallinen arviointi hyödyistä ja haasteista on tehty lähinnä asiantuntijoiden kokemukseen perustuen ja julkisia lähteitä pistemäisesti hyödyntäen – työssä ei ole tehty mitään tiettyyn viitekehukseen perustuvaa vertailua tai arviointia.

Taustaa - tarkasteltava alue

KUNTA / ALUE	KOKONAISTYÖVOIMAN MÄÄRÄ
ENONTEKIÖ	862
INARI	3 367
KEMI	8 670
KEMIJÄRVI	2 778
KEMINMAA	3 572
KITTILÄ	3 411
KOLARI	1 846
MUONIO	1 054
PELKOSENNIEMI	396
PELLO	1 241
POSIO	1 178
RANUA	1 427
ROVANIEMI	30 693
SALLA	1 373
SAVUKOSKI	467
SIMO	1 150
SODANKYLÄ	3 923
TERVOLA	1 226
TORNIO	9 679
UTSJOKI	559
YLITORNIO	1 512
 LAPPI YHTEENSÄ	 80 384
LAPPIA Kyn JÄSENKUNNAT	28 104
TUNTURI-LAPIN SEUTUKUNTA	7 173
TORNIONLAAKSON SEUTUKUNTA	2 753
KEMI-TORNION SEUTUKUNTA	24 297
ROVANIEMEN SEUTUKUNTA	32 120
POHJOIS-LAPIN SEUTUKUNTA	7 849
ITÄ-LAPIN SEUTUKUNTA	6 192

Työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaan kunta voi järjestää työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoimapohja on vähintään 20 000 henkilöä. Muutoin sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi työllisyysalue yhdessä toisen tai useamman kunnan kanssa vähintään 20 000 työvoimapohjan saavuttamiseksi. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

01

Vaihtoehdot kuntien yhteistoiminnalle ja juridiset reunaehdot

Kuntien järjestämisvastuu

Järjestämisvastuu työvoimapalveluista siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025.

- Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu on työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain (380/2023, jäljempänä ”järjestämislaki”) 12 §:n mukaan kunnalla tai työllisyysalueella. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) 8 §:n tarkoittamana lakisääteisenä yhteistoimintana (järjestämislain 13 §).
- HE 207/2022 vp.: kuntien tulisi perustaa työllisyyspalveluiden järjestämistä varten kuntalain 55 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymä tai sopia kuntalain 51 §:n mukaisesti, että niin sanottu vastuukunta hoitaa työvoimapalvelut muiden kuntien puolesta ja kunnilla on yhteinen toimielin.
- Kuntalain 8 §:n 3 momentin mukaan kunnalla on vastuu tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle
- Järjestämisvastuu: Järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaisesti palvelujen ja muiden toimenpiteiden
 1. yhdenvertaisesta saatavuudesta,
 2. tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä,
 3. tuottamistavasta,
 4. tuottamisen valvonnasta,
 5. viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Työllisyysalueella vastuukunta tai kuntayhtymä järjestämisvastuullinen viranomainen

- Työllisyyspalveluiden järjestämisvastuuta tarkennetaan järjestämislain 13 §:ssä:
 - Palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa on otettava huomioon yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien toiminta, työllisyysalueen väestörakenne, asiakkaiden palvelun tarve sekä muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet.
 - Sen estämättä, mitä kuntalain 8 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä voi sopia järjestämislaissa tarkoitetun työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä noudattaen, mitä kuntalain 54 §:ssä säädetään sopimuksesta viranomaistehtävän hoitamiseksi (tavoitteena kuntalain säännöksiä joustavampi toimintamalli).

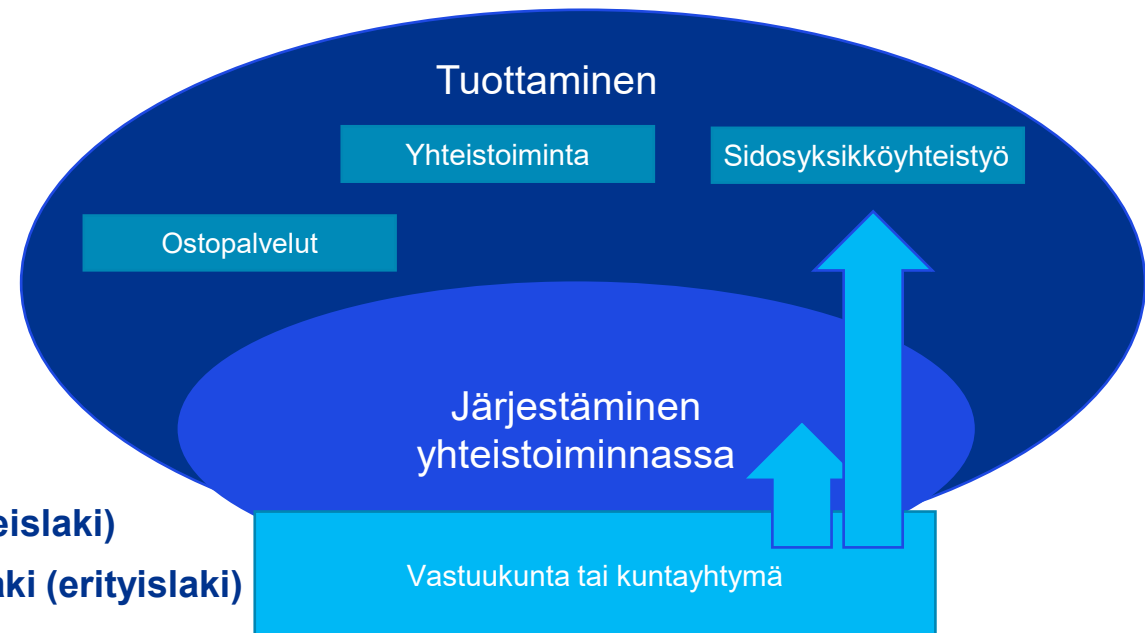
Järjestämisvastuullinen vastaa palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja määrittää palveluiden tuottamistavat

Työllisyysalueella vastuukunta tai kuntayhtymä vastaa työllisyyspalvelujen järjestämisestä (vrt. tuottaminen)

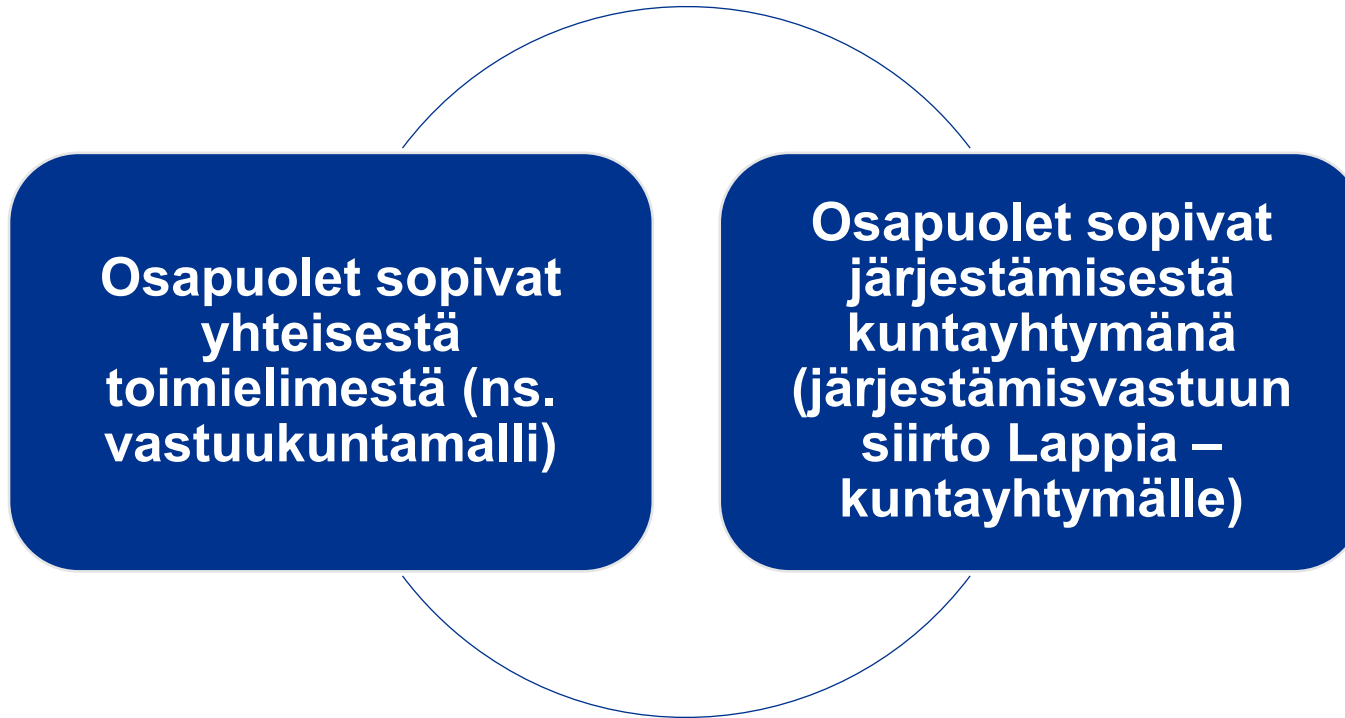
- TE24 -uudistusta koskeva lainsäädäntö lähtee siitä tavoitetilasta, että työvoimapalvelut järjestetään alueellisesti (työllisyysalue). Järjestämisvastuulliselle taholle asetettavilla kriteereillä (työllisyysalue ja velvoite tarvittaessa yhteistoimintaan) tavoitellaan mm. juuri sitä, että yhdenvertaisten palvelujen saatavuus voidaan varmistaa.
- Järjestämisvastuu itsessään ei määritä sitä, miten palvelut pitää tuottaa ja kuntalaki mahdollistaa erinäisiä variaatioita tuottamisesta sopimiseksi (ks. HE 207/2022 vp. S. 257).
- Kuntalain 9 §:ssä säädetään yleisesti siitä, miten kunnan palvelujen tuotanto voidaan toteuttaa. Kunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut
 - itse tai
 - julkis- taikka yksityisoikeudellisessa yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa
 - taikka hankkia palvelun muulta toimijalta.
- Järjestämisvastuullinen taho (tässä vastuukunta tai kuntayhtymä) voi siten tehdä esim. julkisoikeudellisen sopimuksen palvelujen tuottamisesta esimerkiksi muun kunnan / jäsenkuntansa kanssa (huomioiden järjestämisvastuulle kuuluvat reunaehdot mm. alueellisesta yhdenvertaisuudesta).

Kuntalaki (yleislaki)

Järjestämislaki (erityislaki)

Selvityksessä arvioitavat vaihtoehdot

Sopimus yhteisestä toimielimestä – keskeiset reunaehdot

Yleistä

- Kunta hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta.
- Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi.
- Kunnat voivat sopia, että muut kunnat valitsevat osan yhteisen toimielimen jäsenistä.
- Vastuukunta hoitaa lakisääteiset työvoimapalvelut muiden kuntien puolesta.
- Vastuukuntamallista säädetään kuntalain 8. luvun 51-52 §:ssä.

Toimielin ja päätöksenteko

- Kunnilla on yhteinen toimielin (lautakunta, toimikunta, jaosto). Yhteinen toimielin on vastuukunnan valtuuston ja kunnanhallituksen alainen.
- Ylemmän toimielimen otto-oikeus yhteisen toimielimen päätöksiin voidaan sulkea pois.
- Muutoksenhakuoikeus yhteisen toimielimen päätökseen (kuntalain 137.2) sopimukseen osallisella kunnalla ja sen jäsenellä.

Perustaminen

- Sovitaan kuntien välisellä julkisoikeudellisella sopimuksella.
- Kuntalain mukaan sopimuksessa sovittava
 1. tehtävistä ja järjestämisvastuusta,
 2. kokoonpanosta,
 3. kustannusten perusteista ja jakautumisesta,
 4. sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta.
- Huom! Käytännön näkökulmasta sovittava laajalti muistakin keskeisistä järjestämiseen liittyvistä seikoista (mm. hallinnon järjestäminen, talous, raportointi ja osallisuus).
- Kokoonpano: Kunnat voivat sopia, että muut sopijakunnat valitsevat osan yhteisen toimielimen jäsenistä. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.
- Päätöksenteko sopimuksesta kuntien valtuustoissa ennen 31.10.2023.

Kuntayhtymä – keskeiset reunaehdot

Yleistä

- Kuntayhtymä on oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa.
- Oikeushenkilönä kuntayhtymä on oikeudellisesti vastuunalainen ja oikeustoimikelpoinen.
- Asiakkaan esitettyssä tilanteessa sovittaisiin yhteistoiminnasta jo olemassa olevan kuntayhtymän muodossa.
- Kuntayhtymistä säädetään kuntalain 8. luvun 55-64 §:ssä.

Päätöksenteko

- Kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous (Lappialla yhtymävaltuusto).
- Kuntalain 59 §:ssä säädetään yhtymävaltuustosta. Yhtymävaltuustoon sovelletaan, mitä valtuustosta säädetään.
- Kuntayhtymällä voi olla myös muita toimielimiä.

Perustaminen ja toteutus

- Esitettyssä tilanteessa on kyseessä jo olemassa oleva kuntayhtymä (Lappia), joka on perustettu jäsenkuntien välisellä perussopimuksella.
- Lappialle annettaisiin uusia tehtäviä kuntien yhteistoiminnassa järjestettäväksi.
 - Uusien, perussopimukseen sisältymättömien tehtävien antaminen kuntayhtymälle edellyttää aina perussopimuksen muutosta (tässä työvoimapalvelut).
- Lappiaan saattaisi liittyä uusia jäsenkuntia.
 - Uusien jäsenkuntien liittyminen vastaavasti edellyttää perussopimuksen muutosta.
- Organisaatiomuutokset
 - Perussopimuksella on sovittava muista toimielimistä.
 - Jäsenkunnilla on harkintavaltaa sen suhteen, kuinka tyhjentävästi hallintorakennetta käsitellään perussopimuksella.
- Perussopimuksen muuttaminen kuntalain ja perussopimuksen mukaisesti 31.10.2023 mennessä.
- Perussopimus on kuntien välinen sopimus = vaatii käsittelyä kuntien valtuustoissa.

Ylätason vertailua juridisista lähtökohdista

Vastuukuntamalli

- Ns. sopimussyhteistoimintaa. Osa valittua vastuukuntaa (ei uutta oikeushenkilöä, vaan osana ko. kunnan organisaatiota).
- Malli edellyttää 31.10.2023 mennessä yhteistä toimielintä koskevan sopimuksen laatimista ja hyväksymistä kunkin kunnan valtuustossa.
- Yhteinen toimielin.
- Hallinnon järjestäminen edellyttää vastuukunnan valtuuston hyväksymiä hallintosääntömääräyksiä.
- Ylemmän toimielimen otto-oikeus voidaan sulkea pois.
- Henkilöstö olisi vastuukunnan palveluksessa.
- Taloudenhoito on vastuukunnan vastuulla – osa ko. kunnan talousarviota ja taloussuunnitelmaa. Sopimuksessa sovittava kustannusten jaon perusteista.
- Yleensä saatetaan luovuttaa irtaimistoa jne. vastuukunnalle perustamisen yhteydessä.

Lappia –kuntayhtymä

- Kuntayhtymä on erillinen oikeushenkilö.
- Malli edellyttää 31.10.2023 mennessä muutoksia perussopimukseen (hyväksyntä kunkin jäsenkunnan valtuustossa).
- Lappian perussopimusta voidaan perussopimuksen mukaan muuttaa seuraavasti:
 - *Perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.*
- Ylintä päätösvaltaa Lappiassa käyttää yhtymävaltuusto. Kuntayhtymässä voi olla myös muita toimielimiä (esim. TE-jaosto/-lautakunta).
- Henkilöstö olisi kuntayhtymän palveluksessa.
- Taloudenhoito kuntayhtymän vastuulla – kuntayhtymällä oma talousarvio ja taloussuunnitelma, josta päättää yhtymävaltuusto.
- Perussopimuksessa on sovittava mm. siitä, miten jakautuvat jäsenkuntien osuudet kuntayhtymän peruspääomaan ja varoihin sekä vastuu kuntayhtymän veloista.
- Mikäli työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun kuntayhtymälle siirtäisi vain osa jäsenkunnista tai osa jäsenkunnista siirtäisi ainoastaan tätä tehtävää koskevan järjestämisvastuun kuntayhtymälle (vrt. muut tehtävät), vaatii tämä sovittamista mm. päätöksenteon ja rahoituksen näkökulmasta (pätöksenteko, perussopimusvalmistelu, hallintosääntö).
- Yleensä saatetaan luovuttaa irtaimistoa jne. kuntayhtymälle perustamisen yhteydessä.

03

**Vaihtoehtoihin liittyviä
tunnistettuja
vahvuuksia ja
heikkouksia**

Hallintomallivaihtoehtojen arvioinnin lähtökohta

Kuntien yhteistoiminnan hallinnollisia toteutusvaihtoehtoja voi arvioida monista eri näkökulmista. Yhteistyön hallinnollisista järjestelyistä (tässä yhteydessä kuntayhtymämallista ja vastuukuntamallista) on myös laajasti kokemuksia eri tehtävistä, erityisesti koulutus- ja sosiaali- ja terveystalveluiden yhteistyömuotona. On tärkeää huomata, että yhteistyöhön liittyvien tehtävien ominaispiirteet, niitä koskeva lainsäädäntö ja paikalliset olosuhteet ja tarpeet viimekädessä vaikuttavat eri mallien soveltuvuuteen ja niitä koskeviin hyötyihin ja heikkouksiin. Tässä selvityksessä vertailua vaihtoehtojen välillä on tehty yleisellä tasolla KPMG:n asiantuntijoiden kokemukseen ja julkisista lähteistä saatavilla olevaan tietoon perustuen alla kuvatuista näkökulmista.

Soveltuvuus

Kuinka mallin voidaan yleisesti arvioida soveltuvan TE-lainsäädännöllä ohjatun yhteistoiminnan toteuttamiseen uudistukselle asetetut tavoitteet huomioiden?

Toteutettavuus

Miten hallintomalliin siirtyminen mahdollista toteuttaa uudistusta koskevan lainsäädännön (sis. aikataulu) mukaisesti ja minkälaisia riskejä tähän liittyen on tunnistettavissa?

Kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus

Kuinka kansanvaltaisuuden periaatteet ja kuntien/asukkaiden yhdenvertaisuus yleisellä tasolla mallissa toteutuvat?

Omistajaohjauksen toteuttamismahdollisuudet

Kuinka yhteistyöjärjestelyssä mukana olevat kunnat pystyvät vaikuttamaan yhteistyön tavoitteisiin ja niiden toteuttamista koskeviin valintoihin?

Hallinnollinen tehokkuus

Kuinka tehokkaasti yhteistyön edellyttämät hallinnolliset tehtävät ja tukipalvelut voidaan toteuttaa?

Toiminnalliset synergiaedut

Minkälaisia toiminnallisia synergiaetuja tai -haittoja hallintomallissa on yleisellä tasolla tunnistettavissa liittyen esimerkiksi työllisyydenhoidon ja kunnan muiden tehtävien välisiin yhteistyötarpeisiin?

Vastuukuntamalli

Soveltuvuus

Vastuukuntamalli soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvien palveluiden järjestämiseen, ja sitä on arvioitu laajasti TE-lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Kuntien yhteistoimintamuotona siitä on kokemuksia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, pelastustoimessa, ympäristöterveydenhuollossa ja maaseutuhallinnon tehtävissä.

Omistajaohjauksen toteuttamismahdollisuudet

Vastuukuntamallissa erityisesti vastuukunta voi toteuttaa omistajaohjaustaan lähtökohtaisesti vahvemmin verrattuna kuntayhtymään. Vastuukuntamallilla toteutettava toiminta säilyy tiiviisti osana vastuukunnan päätöksenteon kokonaisuutta, toisin kuin erillisessä organisaatiossa. Mallissa on siten huomioitava sisäänrakennettu riski siihen, että muiden kuntien vaikutusmahdollisuudet ovat heikommät.

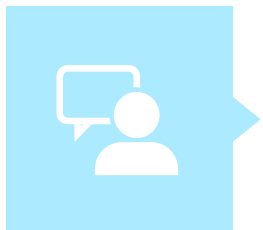
Toteutettavuus ja riskit

Vastuukuntamalliin siirtyminen edellyttää muutoksia vastuukunnan organisaatioon ja toimielimiin, mutta muutokset yleensä ovat kohtuullisen vähäisiä. Vastuukuntamallin toteutettavuuden keskeisimpänä riskinä voidaan pitää vastuukunnasta sopimisen haasteita tilanteessa, jossa alueella ei ole yhtä selkeää keskuskuntaa. Järjestelyssä lisäksi vastuukunnan taloudelliset riskit esimerkiksi toimitilaratkaisuissa voivat korostua.

Toiminnalliset synergiaedut

Vastuukuntamalli mahdollistaa tiiviin yhteistyön ja osaamisen hyödyntämisen työllisyyden hoidon tehtävien ja vastuukunnan muiden palvelualueiden erityisesti sivistystoimen, kotouttamisen ja nuorisopalveluiden välillä. Tämän voidaan arvioida tukevan sekä TE-palveluiden järjestämistä, sekä niiden toteuttamista erityisesti vastuukunnan alueella, tilanteessa, jossa todennäköisesti vastuukunnan alueella tuotettujen palveluiden osuus koko työllisyysalueella on suuri. Huomioitava kuitenkin kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

Kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus

Johtuen siitä, että vastuukunnan asema mallissa on korostunut, voidaan mallia pitää kansanvaltaisuuden osalta muiden mukana olevien kuntien näkökulmasta haastavana. Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa ja vastuukunnan hallintosäännössä voidaan kuitenkin rajata vastuukunnan vaikutusmahdollisuuksia järjestämis- ja tuottamisratkaisuja koskevaan päätöksentekoon esimerkiksi poistamalla kunnanhallituksen otto-oikeus työllisyysalueen toimielimen päätöksiin.

Hallinnollinen tehokkuus

Vastuukuntamallissa vastuukunnan konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat lähtökohtaisesti myös työllisyystehtävien hoitamisen hyödynnettävissä, vaikkakin niitä voidaan joutua resursoimaan lähtötilannetta vahvemmin. Mikäli vastuukunnalla ei ole aiemmin muita alueellisia vastuutehtäviä, tulee kiinnittää huomiota sijainniltaan vastuukunnan ulkopuolella tuotettujen lähipalveluiden toteuttamisedellytysten organisointiin ja erityisesti toimivien ICT-palveluiden järjestämiseen.

Kuntayhtymämalli (olemassa oleva)

Soveltuvuus

Kuntayhtymämalli soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvien palveluiden järjestämiseen ja sitä on arvioitu laajasti TE-lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Yhteistoimintamuotona siitä on kokemuksia mm. sosiaali- ja terveydenhuollossa, koulutuksessa, jätehuollossa ja joukkoliikenteessä. Myös maakuntien liitot toimivat lakisääteisinä kuntayhtyminä

Omistajaohjauksen toteuttamismahdollisuudet

Kuntayhtymiä on usein moitittu siitä, että ohjaaminen on vaikeaa ja hallinto byrokraattista. Tämä on korostunut erityisesti aiemmissa sairaanhoitopiireissä ja muissa sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymissä. Omistajaohjauksen kehittämiseen on kuitenkin olemassa keinoja¹.

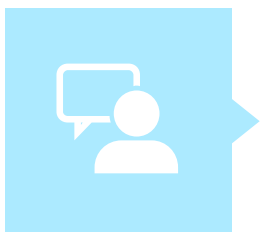
Toteutettavuus ja riskit

TE-tehtävien liittäminen olemassaolevaan kuntayhtymään edellyttää muutoksia vähintään kuntayhtymän perussopimukseen ja hallintoon. Muutokset ovat kuitenkin vähäisempiä, jos niitä verrataan kokonaan uuden kuntayhtymän perustamiseen. Toteutukseen liittyvänä yhtenä riskinä voidaan pitää perussopimusmuutosten valmistelua ja päätöksentekoa, varsinkin mikäli perussopimukseen kohdistuu samanaikaisesti myös muita muutospaineita tai osapuolten erilaisia intressejä.

Toiminnalliset synergiaedut

Kuntayhtymämalli mahdollistaa tiiviin yhteistyön ja osaamisen hyödyntämisen erityisesti työllisyyden hoidon ja kuntayhtymän muiden tehtävien (tässä tapauksessa koulutus- ja kehittämispalvelut) välillä. Tästä voidaan arvioida olevan hyötyjä erityisesti työllisyystavoitteiden saavuttamisen edellyttämien kohtaanto- ja osaamishaasteiden ratkaisemisessa sekä työelämäyhteyksien ylläpidossa. Huomioitava kuitenkin kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

Kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus

Lähtökohtaisesti kuntayhtymässä jäsenkunnat ovat ohjauksen osalta tasavertaisemmassa asemassa (vastuukuntamalliin nähden). Kuntayhtymämallin voidaan täten lähtökohtaisesti turvaavan paremmin kansanvaltaisuuden ja demokratian toteutumisen osalta olevan vastuukuntaa parempi vaihtoehto. Tämä edellyttää kuitenkin, että omistajaohjauksen käytännön toteutustavat ovat toimivia.

Hallinnollinen tehokkuus

Kuntayhtymämallissa kuntayhtymän konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat myös työllisyystehtävien hyödynnettävissä, vaikkakin niitä voidaan joutua resursoimaan lähtötilannetta vahvemmin. Mikäli kuntayhtymä toimii jo lähtökohtaisesti alueellisesti, voi sijainniltaan hajautettujen palveluiden edellyttämä infrastruktuuri (ICT, toimitilat jne.) olla järjestettävissä muita vaihtoehtoja ketterämmin.

¹. Ks. esim. Sote-kuntayhtymien omistajaohjauksen kehittämisselvitys, Kuntaliitto, 2020, <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/sote-kuntayhtymien-omistajaohjauksen-kehittamisselvitys-kuusi-suositusta>

Soveltuvuus

Soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvän yhteistoiminnan hallinnolliseksi ratkaisuksi

Soveltuu työllisyyden hoitoon liittyvän yhteistoiminnan hallinnolliseksi ratkaisuksi.

Toteutettavuus ja riskit

Edellyttää uudesta yhteisestä toimielimisestä sopimista sekä muutoksia organisaatioon. Riskinä mm. näkemyserot vastuukunnan valinnassa ja osapuolten eri intressien sovittaminen.

Edellyttää muutoksia perussopimukseen ja hallintoon. Riskinä mm. perussopimusmuutosten aikataulu ja mahdolliset muut muutospainet sekä osapuolten eri intressit.

Kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus

Kansanvaltaisuuden osalta muiden mukana olevien (kuin vastuukunnan) näkökulmasta nähty haastavaksi. Yhteistä toimielintä koskevassa sopimuksessa ja vastuukunnan hallintosäännössä voidaan kuitenkin rajata vastuukunnan vaikutusmahdollisuuksia järjestämis- ja tuottamisratkaisuja koskevaan päätöksentekoon.

Kuntayhtymässä jäsenkunnat ovat ohjauksen osalta lähtökohtaisesti tasavertaisemmassa asemassa (verrattuna vastuukuntamalliin). Tämä edellyttää kuitenkin, että omistajaohjauksen käytännön toteutustavat ovat toimivia.

Omistajaohjauksen toteuttamismahdollisuudet

Erityisesti vastuukunta voi toteuttaa omistajaohjaustaan vahvemmin (verrattuna kuntayhtymään). Riskinä muiden kuntien heikommin toteutuvat vaikutusmahdollisuudet.

Omistajaohjauksen toteutuminen usein koettu vaikeaksi (korostunut erityisesti sote-kuntayhtymissä).

Hallinnollinen tehokkuus

Konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat lähtökohtaisesti myös työllisyystehtävien hyödynnettävissä. Huomioitava toiminta-alueen laajenemisesta seuraavat tarpeet.

Konsernipalvelut ja tukipalvelut ovat lähtökohtaisesti myös työllisyystehtävien hyödynnettävissä. Mikäli toimii jo alueellisesti, ovat tehtäväkentän laajenemisesta seuraavat muutostarpeet vähäisempiä.

Toiminnalliset synergiaedut

Etuja työllisyyden hoidon tehtävien ja vastuukunnan muiden palvelualueiden erityisesti sivistystoimen, kotouttamisen ja nuorisopalveluiden välisessä yhteistyössä. Huomioitava muille kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

Etuja työllisyyden hoidon ja kuntayhtymän koulutus- ja kehittämispalveluiden välisessä yhteistyössä. Huomioitava kunnille jäävien palveluiden kanssa tarvittava yhteistyön sovittaminen.

Ota yhteyttä

Anu Kangasniemi

Senior Manager, Legal Services

anu.kangasniemi@kpmg.fi

Karri Vainio

Senior Manager, IT Transformation

karri.vainio@kpmg.fi

Nina Lyly

Assistant Manager, Legal Services

nina.lyly@kpmg.fi

Some or all of the services described herein may not be permissible for KPMG audit clients and their affiliates or related entities.

kpmg.com/socialmedia

© 2023 KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Document Classification: KPMG Confidential